

תנ"ך

הוראות

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד ובו שבע שאלות. יש לענות על ארבע שאלות. $100 = 25 \times 4$ נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אין להעתיק את השאלה; כתבו את מספרה בלבד. (2) התרכזו בנושא. בססו את דבריכם על הכתוב.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

ענו על ארבע מן השאלות 1-7 (לכל שאלה – 25 נקודות).

1. קראו **שמות**, פרק א', פסוקים ט"ו-כ"א ו**שמות**, פרק ב', פסוקים ה'-י'.
 - א. (1) קראו **שמות**, פרק א', פסוקים ט"ו-כ"א ואת פירושו של אברבנאל על פסוק ט"ו. "ולא היו [המיילדות] עבריות, כי איך יבטח ליבו [של פרעה] בנשים העבריות שימיתו ולדיהן [ילדיהן], אבל היו מצריות מיילדות את העבריות".

הסבירו כיצד בפירושו אברבנאל רומז על הסולידריות (האחוה) בין הנשים המצריות ובין הנשים העבריות. (6 נקודות)
 - ב. (2) המשפט החוזר בפסוק י"ז ובפסוק כ"א יכול להסביר את התנהגות המיילדות. הסבירו קביעה זו, ובססו אותה על הכתוב. (6 נקודות)
 - ב. קראו **שמות**, פרק ב', פסוקים ה'-י' וגם **שמואל ב**, פרק ט"ו, פסוקים א'-ו'.
 - א. (1) ציינו שתי נקודות דמיון בין דרכי הפעולה של בת פרעה ובין דרכי הפעולה של אבשלום, והסבירו כיצד כל אחת מהן באה לידי ביטוי בכתובים. (8 נקודות)
 - ב. (2) האם לדעתכם ההשוואה בין בת פרעה לאבשלום מפחיתה מדמותה ה"הולכת נגד הרוח" או מעצימה אותה? נמקו את תשובתכם על פי שתי הדמויות ושני הכתובים. (5 נקודות)
2. קראו **במדבר**, פרק ט"ז, פסוקים א'-י"ט.
 - א. קראו פסוקים א'-י"א.
 - א. (1) אפשר לטעון כי תלונת קרח ועדתו נגד משה ואהרן מוצדקת. הסבירו טענה זו על פי הכתוב. (4 נקודות)
 - ב. (2) מדוע חשב משה כי תלונת קרח ועדתו אינה מוצדקת, ומהי ההצעה שהוא מציע? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (6 נקודות)
 - ב. קראו פסוקים י"ב-ט"ו.
 - א. (1) הסבירו שתיים מן הטענות של דתן ואבירם נגד מנהיגותו של משה, והדגימו כיצד סגנון הדיבור הבוטח שלהם מקצין את דבריהם. בססו את תשובתכם על הכתוב. (9 נקודות)
 - ב. (2) קראו את דברי יהושע אנגלמן שלפניכם. "אנחנו אכן מאמינים בערכים נעלים - חמלה ונדיבות, רוח וסליחה, ואף מתרגלים אותם, אבל כאשר אנחנו נפגעים אישית אזי כל מה שחינכנו [את] עצמנו נעלים [ב]תוך רגע". (אתר 929, במדבר, פרק ט"ז)
- מהי תגובתו של משה על הטענות של דתן ואבירם, ומדוע, לדברי אנגלמן, הוא הגיב בדרך זו? (6 נקודות)

3. קראו **במדבר**, פרק כ"ב, פסוקים ל"ח-מ"א ו**במדבר**, פרק כ"ג, פסוקים א'-י"ג.
- א. קראו פרק כ"ב, פסוק ל"ח ופרק כ"ג, פסוקים א'-ג'.
- (1) מהי הסתירה בין דבריו של בלעם בפרק כ"ב, פסוק ל"ח ובין דבריו ומעשיו בפרק כ"ג, פסוקים א'-ב', ומה אפשר ללמוד מסתירה זו על תפיסתו בנוגע ליכולותיו כנביא. (6 נקודות)
- (2) קראו גם את המדרש שלפניכם לפרק כ"ג, פסוק ג'.
- "וילך שפי". דעתו היה לקלל שעד אותה שעה היה שפוי ומן אותה שעה נטרד".
- (במדבר רבה, פרשה כ, ד"ה ויהי בבוקר)
- לפי פסוק ג', מהו השינוי שחל בתפיסתו של בלעם בנוגע ליכולותיו כנביא? האם השינוי עולה בקנה אחד עם המדרש? נמקו את דבריכם. (8 נקודות)
- ב. קראו **במדבר**, פרק כ"ב, פסוק מ"א ופרק כ"ג פסוק י"ג.
- (1) מה הייתה המטרה של בלק כשהעביר את בלעם ממקום למקום? (5 נקודות)
- (2) הסבירו על פי המשל של בלעם בפרק כ"ג, פסוקים ז'-ט', מדוע אי-אפשר להשיג מטרה זו. הביאו ראיה אחת מן הכתוב לביסוס דבריכם. (6 נקודות)
4. קראו **שמואל ב**, פרק י"ד, פסוקים א'-י"ד ופסוקים כ"א-כ"ד.
- א. האישה החכמה מתקוע יצרה בדבריה הקבלה בין סיפורה האישי ובין סיפורו של דוד. הביאו שתי הוכחות מן הכתוב לביסוס קביעה זו, והסבירו מה הייתה מטרת האישה בהקבלה הזאת. (10 נקודות)
- ב. קראו מדברי גילי זיוון שלפניכם.
- "מסתבר כי היו נשים חכמות (חכמות היו הרבה, אבל כוונתי לכאלה שזה היה מקצוען) במקומות שונים בישראל ויהודה ששימשו בתפקידי מגשרות, יועצות ומובילות".
- (1) על פי פסוקים א'-י"ד, הסבירו שניים מן התפקידים של אישה חכמה שזיוון מציינת בדבריה. בססו את דבריכם על הכתוב. (10 נקודות)
- (2) זיוון מוסיפה בהמשך דבריה עוד היבט לתפקיד האישה החכמה.
- "עובדת היותן של הנשים מחוץ למערך הגברי הפטריארכלי [...] היא גם זו שאפשרה לגברים המסוכסכים לצאת מהקופסה ולגלות שאפשר אחרת".
- (גילי זיוון, "המקצוע העתיק בעולם", **אתר 929**)
- על פי פסוקים כ"א-כ"ד, מהי מידת ההצלחה של האישה החכמה גם בתפקיד זה שזיוון מציינת בדבריה? הסבירו את תשובתכם, ובססו אותה על הכתוב. (5 נקודות)

5. קראו **שמואל ב**, פרק כ'.
א. קראו פסוקים א'–ב'.
 (1) בפסוק ו' דוד אומר: "עתה ירע לנו שבע בן בכרי מן אבשלום" (פסוק ו').
 הסבירו מדוע דוד חושב כי מרד שבע בן בכרי מסוכן יותר למלוכה ממרד אבשלום, וציינו כיצד הוא פועל כדי לדכא את המרד. (7 נקודות)
 (2) קראו פסוקים ד'–י"ג וגם **שמואל ב**, פרק י"ט, פסוקים י"ב–ט"ו.
 יש הטוענים כי יואב התערב בדיכוי המרד בגלל נאמנותו לדוד, ויש הטוענים כי הוא התערב בשל מניעים אישיים. הסבירו את שתי הטענות על פי הפסוקים האלה. (8 נקודות)
- ב.** קראו פסוקים ט"ו–כ"ב.
 האישה החכמה הצליחה לשכנע גם את יואב וגם את אנשי עירה לפעול להצלת העיר, בניגוד לכוונתם המקורית. הסבירו קביעה זו, ובססו אותה על דוגמה אחת בנוגע ליואב ועל דוגמה אחת בנוגע לאנשי אבל בית מעכה. (10 נקודות)
6. קראו **מלכים א**, פרק י"ח, פסוקים י"ז–ל"ט ופסוקים מ"ד–מ"ו.
א. (1) קראו פסוקים י"ט–כ"א ופסוקים ל"ו–ל"ט.
 הסבירו את השינוי האמוני-דתי שחל בעם ואת תרומתו של אליהו כנביא לשינוי זה. בססו את דבריכם על הכתוב. (6 נקודות)
 (2) קראו גם **מלכים א**, פרק י"ט, פסוק ד' ופסוק י'.
 הסבירו על פי כל אחת מן הפסוקים, מדוע אליהו אינו יודע כי חולל שינוי אמוני בעם. (6 נקודות)
- ב.** קראו פסוקים י"ז–י"ח ופסוקים מ"ד–מ"ו.
 (1) יש הטוענים כי ההתנהגות של אליהו, המתוארת בפסוקים מ"ד–מ"ו, מעוררת תמיהה לנוכח העימות המתואר בפסוקים י"ז–י"ח. הסבירו טענה זו, ובססו את תשובתכם על הכתוב. (7 נקודות)
 (2) קראו את פירוש רלב"ג שלפניכם.
 "הלא תראה כי אליהו עם עוצם מעלתו בנבואה שינס מותניו [...] כי ידמה שגם הוא [אחאב] סר אז מאחורי הבעלים, והאמין בשם יתברך ולזה הסכים לאליהו בהריגת נביאי הבעל".
 הסבירו כיצד רלב"ג מיישב את התמיהה שמעוררת ההתנהגות של אליהו. (6 נקודות)

7. קראו ירמיה, פרק ל"ז.

א. קראו פסוקים ט'-י'.

- (1) על פי פסוקים אלה, מהו המסר של ירמיהו בנבואתו? (5 נקודות)
- (2) הוכיחו מן הפסוקים כי ירמיהו משתמש בלשון הגזמה, והסבירו מדוע הגזמה זו נחוצה להעברת המסר. (6 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"ב-ט"ו.

- (1) מהי ההאשמה שבה האשימו השרים את ירמיהו ובגללה הוא הושלך לבית הסוהר? לדעתכם, האם האשמה זו מוצדקת? נמקו את תשובתכם, ובססו אותה על הכתוב. (7 נקודות)
- (2) קראו פסוקים ה'-ט' וגם את דברי יאיר הופמן שלפניכם. "מהו אפוא טעמה של האשמה זאת? אפשרות אחת היא, שמאשימיו אומנם ידעו שאין אמת בטענתם, וכל חפצם היה למצוא להם תואנה [סיבה] כדי להגביל את חירותו של ירמיהו ולהטיל עליו פיקוח". (ירמיה, עולם התנ"ך, דודזון-עתי, 1994, עמ' 172)
- הסבירו מדוע רצו השרים לפקח על ירמיהו דווקא בעת הזאת. בססו את דבריכם על הפסוקים ועל דברי הופמן. (7 נקודות)

בהצלחה!